

DLHODOBÉ ODPORÚČANIA-14

Práca chráni človeka pred tromi veľkými zlami: nudou, nerest'ou a chudobou. Voltaire.

Dlhodobé odporúčania

Keď sa pozrieme do budúcnosti-do 20. rokov tohto storočia a ďalej, vidíme androidy. Ako by sme mali naložiť s touto skutočnosťou? Ktoré stratégie a intervencie sú správne? Napriek rôznym výhradám máme i isté predstavy, ako postupovať a ako nepostupovať. Myslíme si, že by nebolo správne zavádzať politiku, ktorá by spomalila rozvoj technológií alebo nejakým spôsobom narušila zmes exponenciálnej, digitálnej a kombinatorickej inovácie, ku ktorej dnes dochádza. Musíme nechať technológie druhého veku strojov pracovať a zistiť, ako sa vysporiadať s výzvami, ktoré prinesú.

Pochybujeme, že pokusy o vytvorenie kompletnej alternatívy ku kapitalizmu majú nejaký význam. Kapitalizmus, máme na mysli decentralizovaný hospodársky systém výroby a smeny, v ktorom väčšina produkcie leží v súkromných rukách (nevlastní ju vláda), väčšina smeny je dobrovoľná (nikto vás nemôže nútiť, aby ste podpísali zmluvu proti svojej vôli) a kde sa ceny väčšiny tovaru upravujú podľa relatívnej ponuky a dopytu (centrálny orgán ich neurčuje ako fixné). Všetky tieto vlastnosti by sme dnes našli vo väčšine štátov sveta, dokonca aj v Číne, ktorá má oficiálne komunistický režim. Sú tak rozšírené, pretože dobre fungujú. Kapitalizmus prideluje zdroje, vytvára inovácie, odmeňuje snahu a veľmi účinne zaisťuje blahobyt. Kapitalizmus nie je dokonalý systém, ale je omnoho lepší ako jeho alternatívy.

Demokracia je najhorší spôsob vlády, s výnimkou všetkých ostatných, ktoré sme vyskúšali. Winston Churchill.

Jedna vec sa veľmi pravdepodobne zmení a prinesie problémy. V dnešných kapitalistických krajinách väčšina ľudí získava peniaze na nákup vecí tak, že svoju prácu ponúka ekonomike. Väčšina ľudí sú robotníci, nie majitelia kapitálu. Táto dlhotrvajúca smena po čase začne byť menej schodná.

Digitálne technológie budú stále rozširujúcejšie, schopnejšie a výkonnejšie a spoločnosti budú čím ďalej, tým menej ochotné platiť ľuďom mzdy, za ktoré by títo robotníci boli ochotní pracovať a ktoré by im umožnili udržať životnú úroveň, na ktorú sú zvyknutí. Keď k tomu dôjde, prídu o prácu. Pre hospodárstvo to nie je dobrá správa, pretože nezamestnaní ľudia nevytvárajú dopyt po tovare a celkový rast sa spomalí. Môže vzniknúť začarovaný kruh.

Ekonomovia sa týmto zaoberajú a navrhli riešenie-dať ľuďom peniaze-základný príjem, bez toho, aby pracovali.

Ako sa dá vyhnúť trom veľkým zlám?

Zaručený príjem rieši chudobu, ale nerieši nudu a nerest'. Je extrémne dôležité, aby ľudia pracovali, nielen kvôli peniazom, ale tiež preto, že je to jeden z hlavných spôsobov, ktorým si zaistia ďalšie dôležité veci: **dôstojnosť, pospolitosť, angažovanosť, zdravé hodnoty, poriadok v živote**. Výsledok je, že práca je prospešná. Nezamestnanosť vám berie nielen príjem, ale aj pocit sebaúcty.

Hlavným práním tohto sveta už nie je mier, sloboda ani demokracia. Nejde o založenie rodiny, o Boha alebo vlastníctvo domova či pozemku. Svet chce predovšetkým dobrú prácu. Až potom všetko ostatné. Jim Clifton

Zdá sa, že ľudia po celom svete chcú utiecť pred nudou, nerest'ou a chudobou a práca im pomáha nájsť **majstrovstvo, autonómiu a zmysel**.

Dôkazy nasvedčujú tomu, že komunity pracujúcich ľudí sú zdravšie ako komunity s nedostatkom pracovných príležitostí, ktoré sa líšia od seba iba v tomto ohľade.

Podporujeme politiky, ktoré sa zameriavajú na prácu a tiež pokrok druhého veku strojov.

Čím lepšie budú stroje nahradzovať ľudskú prácu, tým zápornejší účinok budú mať dane či poistenia na ľudskú zamestnanosť. Amerika je jednou z 34 krajín OECD, ktorá nemá DPH.

Druhý vek strojov bude charakteristický hlavne neúnavnou automatizáciou, ktorá povedie k hospodárstvu bez práce. Ľudia môžu mať stále enormný prínos, keď im umožníme pracovať v tandeme a závodíť s počítačmi, nie proti nim.

Podporujte experimentálne stratégie, hľadajte príležitosti k systematickému testovaniu myšlienok a učte sa z úspechu i neúspechu.

V nadchádzajúcom desaťročí sa staneme svedkami zrodu mnohých úžasných technológií. Budú vyžadovať **zmeny našich ekonomických inštitúcií a intuícii**. Ak chceme tieto zmeny čo najlepšie sformulovať a zaviesť, naša spoločnosť a mentálne modely musia byť čo najpružnejšie.

Literatúra

Eric Brynjolfsson a Andrew McAfee, Druhý vek strojů, Jan Melvil Publishing, 2015